

Sosiaali- ja terveysministeriö

kirjaamo@stm.fi

Lausuntopyyntö STM/4017/2018

Asetus erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää Suomen Kuntaliitolta ja KT Kuntatyönantajalta lausuntoa Sosiaali- ja terveysministeriön erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksesta sekä yleislääketieteen erityiskoulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta.

Koska valmisteilla oleva sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus vaikuttaa erityisesti perusterveydenhuollon toimintaympäristöön, asetuksessa ei nyt esitetä muutoksia perusterveydenhuollossa tapahtuvaan koulutukseen.

Erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen tavoitteisiin esitetään lisättäväksi valmiudet työyhteisön kehittämiseen ja perehtymiseen kouluttamiseen, joita valmiuksia erikoislääkärit tarvitsevatkin. Sitä vastoin perehtyminen sosiaaliturvajärjestelmään ja yhteistyöhön sosiaalihuollon henkilöstön kanssa on mainittu vain yleislääketieteen erityiskoulutuksen tavoitteissa. Kaikki erikoistuvat eivät kuitenkaan suorita tätä koulutusta, mutta sosiaaliturvan tunte-
musta tarvitaan kaikissa lääkärin tehtävissä.

Lääkäreiden erikoisalajat vastaisivat nykyistä asetusta. Esityksen mukaan jatkossa säädettäisiin vain erikoistumiskoulutuksen vähimmäiskesto, joka olisi viisi vuotta. Yliopisto voisi siten määrittellä koulutusohjelmansa pituuden. Koulutuksen arviointi olisi mahdollista osaamisperusteisesti, joten esityksen mukaan erikoislääkäriksi valmistumisen ratkaisisivat saavutetut tiedot ja taidot eikä koulutusajan pituus. On epäselvää, miten tämä tietojen ja taitojen arviointi tosiasiallisesti vaikuttaisi koulutusajan pituuteen ottaen huomioon määritellyn viiden vuoden vähimmäisajan ja yliopiston määrittelemän koulutusohjelman pituuden.

Käytännössä osaamisperusteinen arviointi voisi johtaa siihen, että erikoistuvalla lääkärillä annettaisiin virkamääräys esimerkiksi vain vuodeksi kerrallaan, koska valmistuminen olisi riippuvainen hänen osaamisestaan, joka arvioidaan erikseen. Työnantajalle tulisi jäädä mahdollisuus myös päättää erikoistuminen esimerkiksi koejakson jälkeen, jos siihen on perusteita.

Valtakunnallisen kuulustelun suorittaminen ei enää olisi erikoislääkärikoulutuksen suorittamisen ehto, vaan erikoislääkäriltä vaadittavan osaamisen arviontiin voitaisiin käyttää muitakin yliopiston määrittelemiä menetelmiä. Tämä edellyttäisi valtakunnallisesti yhtenäisten osaamistavoitteiden määrittelyä kullekin erikoisalalle, koulutuksen aikana tapahtuvaa tarkkaa kirjaimista ja valvontaa. Erikoislääkärikuulustelusta luopuminen ei liene mahdollista nopealla aikataululla.

Erikoislääkärikoulutuksen suorittamiseen esitetään myös joustavuuden lisäämistä. Koulutus-aika voisi jakautua yliopistosairaалassa ja yliopistosairaalan ulkopuolella suoritettaviin jaksoihin nykyistä vapaammin, asetus edellyttäisi vain, että kumpaakin palvelua olisi vähintään yksi vuosi. Koulutuksen voisi myös suorittaa lyhyempinä jaksoina. Muutos on perusteltu, koska erilaiset organisaatiomuutokset ovat osin hämärtäneet yliopistosairaалaksi määriteltävän toiminnan rajoja. Tavoitteena olisi, että erikoistuja saisi riittävän kattavat tiedot erikoisalansa toiminnasta palvelujärjestelmän eri tasoilla.

Yliopiston yhteydessä toimisi edelleen alueellinen neuvottelukunta, jolta pyydetäisiin lausunto käytännön koulutuksen suorittamisen ehtojen toteuttamiskelpoisuudesta yhteistyöalueella. Neuvottelukunta voisi myös omasta aloitteestaan antaa lausunnon, jos jonkin erikoisalan koulutuksen suorittamisen ehdot eivät enää vastasi yhteistyöalueen toimintaa ja tarpeita.

Hammaslääketieteen erikoisalat säilyisivät nykyisellään. Koulutuksen pituudeksi säädettäisiin vähintään kolme vuotta, poikkeuksena vähintään viisivuotinen suu- ja leukakirurgian koulutus, johon voi hakeutua sekä lääkäri että hammaslääkäri. Terveystieteiden erikoisala on tarjolla sekä lääkäreille että hammaslääkäreille, mutta koulutuksen pituus on lääkäreillä vähintään viisi ja hammaslääkäreillä vähintään kolme vuotta, mikä herättää kysymyksen heidän tehtäviensä sisällöstä terveydenhuoltojärjestelmässä.

Erikoishammaslääkärikoulutuksen suorittamiseen tehtäisiin vastaavat muutokset kuin erikoislääkärikoulutuksen suorittamiseen on esitetty.

Yliopistot ovat valmistelleet esityksen erikoislääkärikoulutukseen liittyvästä valintamenettelystä. Valintaperusteita koskevassa ohjeessa on esitetty myös koejaksoa, jonka pituutta ei ole kuitenkaan määritetty. Valintamenettelyn vaikutukset palvelujärjestelmään tulisi myös huomioida ja se tulee kuvata selkeästi esim. prosessikaaviona.

Muutosten tavoitteena on parantaa erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutuksen sisällöllistä ja määrällistä ohjausta, koska erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkäriä tarvitaan määrää ja jakautuminen ei nykyisellään vastaa väestön tarpeita. Tarkoituksena on myös vahvistaa yliopistojen roolia koulutuksen koordinoijana ja laadun varmistajana sekä lisätä yliopistojen ja palvelujärjestelmän yhteistyötä.

Kuntaliiton käsityksen mukaan asetusehdotus toteuttaisi sille asetettuja tavoitteita. Se voi myös parantaa lääkäripulasta kärsivien alueiden työvoiman saatavuutta, koska uusi järjestelmä ei nykyiseen tapaan ohjaisi lääkäreitä asumaan yliopistopaikkakunnille. Toisaalta herää kysymyksiä yliopistojen autonomian vaikutuksesta terveydenhuoltojärjestelmään ja erikoistutusten asemaan:

- Voivatko työvoimapolitiittiset syyt vaikuttaa erikoistumiskoulutuksen pituuteen eri alueilla?
- Alkavatko yliopistot kilpailla erikoistumiskoulutuksillaan, jolloin niiden ehdot eriytyisivät?
- Millä mekanismilla autonomiset yliopistot sopivat koulutuksen sisällöistä niin, että ne säilyvät yhteismitallisina?
- Onko mahdollista vaihtaa erikoistumispaikkakuntaa yhden yliopiston alueelta toiselle?

SUOMEN KUNTALIITTO

Tarja Myllärinen
johtaja, sosiaali- ja terveysasiat

KT KUNTATYÖNANTAJAT

Henriikka Nybondas-Kangas
neuvottelupäällikkö